

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM

Állam- és Jogtudományi Kar

HABILITÁCIÓS TÉZISEK

DR. SZOMORA ZSOLT

Szeged

2014

Tartalom

Bevezetés.....	3
Kiemelt kutatási téma:.....	4
A büntetőjog-alkalmazás alkotmányosságának kérdései	4
A) Téma-meghatározás és célkitűzés	4
B) Eredmények.....	6
További tudományos közlemények.....	13
Oktatási közlemények	15
Szerkesztői és lektori munka.....	16
Válogatott publikációk (2009-2014)	17
I. Monográfia.....	17
II. Külföldön megjelent szakkönyv	17
III. Egyetemi tankönyv és jegyzet.....	17
IV. Cikk külföldi folyóiratban.....	17
V. Cikk magyarországi folyóiratban	18
VI. Tanulmány külföldön megjelent tanulmánykötetben.....	18
VII. Tanulmány magyar tanulmánykötetben	19
VIII. Kommentár	20
IX. Konferenciaközlemény	21
X. Szerkesztés	21
Tudományos előadások (2009-2014)	22

Bevezetés

A PhD fokozat megszerzését követően elkezdtem kitekinteni a szűken vett büntetőjog-dogmatika berkeiből, és újabb kutatásaim az alkotmány(jog), az alapjogok és a büntetőjog kapcsolatának vizsgálatára irányultak. Ezzel együtt szakmai érdeklődésem középpontjában továbbra is a dogmatika áll, a büntetőjog-dogmatika nézőpontjából tekintek az alkotmányos garanciákra, azt vizsgálva, hogy az alapjogi behatás milyen követelményeket támaszt a büntetőjogra nézve, és milyen változásokat idéz elő a büntetőjog belső, valamennyi jogág közül leginkább zárt világában. Így habilitációs témaként az anyagi büntetőjog és az alkotmány kapcsolatának vizsgálatát, még pontosabban *a büntetőjog-alkalmazás alkotmányosságának elemzését* választottam. E téziszüzetben először az e témában készült munkám eredményeit foglalom össze.

A Szegedi Tudományegyetem Habilitációs Szabályzatának 3. §-a értelmében a jelölt szakmai tevékenységét – többek között – „szakirodalmi munkásságának főbb eredményeit összefoglaló tézisekkel” igazolja. Így a fenti téma bemutatását követően rövid áttekintést adok további büntetőjogi közleményeimben elért eredményeimről.

Mindenek előtt azonban szeretnék köszönetet mondani PROF. DR. NAGY FERENCNEK és PROF. DR. KARSAI KRISZTINÁNAK, akik tudományos pályafutásomat a kezdetektől fogva egyengették. Nagy Ferenc professzor úrnak a szilárd alapok és a szakmai hitvallás átadásáért, „büntetőjogi világnézetem” kialakításáért, a számos komoly feladatért és a töretlen támogatásért. Karsai Krisztinának pedig interdiszciplináris érdeklődésem felkeltéséért és a számtalan közös munkáért, amelyekből sokat tanultam. A kettejükkel fennálló mindennapos szakmai párbeszéd alapjaiban alakította és segítette a munkámat. Mindezért nem lehetek elég hálás.

Kiemelt kutatási téma:

A büntetőjog-alkalmazás alkotmányosságának kérdései

A) Téma-meghatározás és célkitűzés

A büntetőjog alkotmányosságának kérdése viszonylag új keletű a magyar jogrendszerben, hiszen a magyar Alkotmányban a valódi büntetőjogi garanciák 1989-ben és 1990-ben jelentek meg először. E garanciák megjelenése óta eltelt két évtized ugyanakkor számos tapasztalattal szolgált és szolgálhat a jogállami büntetőjog kérdéseit illetően. A köztársasági Alkotmány tehát új fejezetet nyitott a magyar büntetőjog történetében, és ugyanez mondható el az Alaptörvény 2012. évi hatályba lépéséről is. A valódi alkotmányjogi panasz bevezetése a büntetőjog-alkotás alkotmánybírói kontrollján túl megteremti most már a büntetőjogalkalmazás alkotmánybírói kontrolljának lehetőségét is. Értekezésemben – e legújabb alkotmányossági fejleményre is tekintettel – *az anyagi büntetőjog alkalmazásának alkotmányos aspektusaival* foglalkoztam.

Az alkotmányos büntetőjoggal foglalkozó korábbi szakirodalom elsősorban a büntetőjog-alkotás alkotmányos korlátaira koncentrált,¹ ami tökéletesen érthető az előbb írtaknak a fényében, azaz hogy 1990 és 2012 között az Alkotmánybíróságnak kizárólag normakontroll-kompetenciája volt. Az ezredforduló környékén, az azt követő első évtizedben aztán megjelentek az első olyan tanulmányok, és az első empirikus vizsgálatok is, amelyek a büntetőjog-alkalmazás alkotmányos vetületével foglalkoztak.² Kutatásomat ezen a megindult vonalon, azt továbbépítve igyekeztem folytatni.

Vizsgálataimat a korábbiakhoz képest egyrészt átfogóbb tematika alapján, és *szélesebb, átfogóbb empirikus bázisra* építtem. Másrészt *a kérdéskör jogi szabályozóinak megváltozása* a kutatást is determinálta, illetve bizonyos korábbi módszertani, elvi kérdéseket megoldott. E vonatkozásban két fontos elemet kell kiemelni:

- Az alkotmányjogi panasz bevezetésével ma már nem kell feltenni azt a kérdést (sőt, komolyan nem is tehető fel), amellyel a korábbi kutatásoknak még foglalkozniuk kellett.

¹ Vö. BENCZE Mátyás: „Díszítőelem, álcázóháló vagy tartóoszlop. A büntetőbírói gyakorlat és az Alkotmány” *Fundamentum* 2007/3. 12.

² Lásd pl. HALMAI Gábor: „Az alkotmány mint norma a bírói jogalkalmazásban” *Fundamentum* 1998/3. 77-81., HALMAI Gábor: „Közszereplők személyiségvédelme kontra közügyek vitathatósága” *Fundamentum* 2000/2. 17-32., HALMAI Gábor: „Becsületvédelem és sajtószabadság” *Fundamentum* 2004/4. 81-94., D. TÓTH Balázs – ENYEDI Krisztina – HALMAI Gábor – NÉMETH Attila – POLGÁRI Eszter – SÓLYOM Péter: „Alkotmányos és nemzetközi emberi jogi követelmények a rendes bíróságok gyakorlatában” in Fleck (szerk.): *Bíróságok mérlegén. 2. kötet* (Budapest: Pallas 2008) 75-184., BENCZE 2007 (1. lj.), HOLLÁN Miklós: Az Alkotmánybíróság határozatainak hivatkozása a büntetőbírói döntéseiben. (*Fundamentum* 2008/3.); BENCZE Mátyás: „Válasz Hollán Miklós észrevételeire” *Fundamentum* 2008/3. 93-98.

Nevezetesen, hogy a (büntető)bíróságnak van-e az Alkotmánybíróságéval párhuzamos alkotmányértelmezési kompetenciája, illetve hogy megfelelő intézményi garancia – azaz az alkotmányjogi panasz – hiányában az Alkotmánybíróságnak van egyáltalán *erga omnes* értelmezési hatalma.³ A válasz – *de lege lata* – mindkét kérdésre igen, ellenkező esetben a valódi alkotmányjogi panasz értelmét vesztené. Az Alkotmánybíróságról szóló törvény módosításával pedig ma már nem kérdéses a jogegységi határozatok alkotmánybírósági kontrolljának lehetősége sem.⁴

- A másik lényeges változás, ami ma már normatív, alkotmányi szinten érinti a (büntető)bíróságok szakjog- és alkotmányértelmezési kompetenciáját, az az Alaptörvény 28. cikke. E rendelkezés jelentős novuma, hogy a jogértelmezési módok közül kiemelt kettőt: a teleologikus és az alkotmánykonform normaértelmezést. Azaz a büntetőjog-alkalmazásnak végső soron – a klasszikus értelmezési módokkal elérhető értelmezési eredmények közül, azokat követően – e két értelmezési módra kell figyelemmel lennie, hogy az alkotmányosság követelményét teljesítse.⁵

Vizsgálódásomat a korábbi kutatásokhoz képest hangsúlyosan büntetőjogásként, *büntetőjogászai szemmel* igyekeztem elvégezni. A büntetőjog-alkalmazást korábban elemzők többsége elsősorban alkotmányjogi, jogbölcséleti nézőpontból közelített.⁶ Szándékom szerint új szempontokat adhat a büntetőjog belső törvényszerűségeire, a büntetőjogi dogmatikára erősebb figyelmet fordító megközelítés. Elemzésemben éppen ezért a korábbiaknál hangsúlyosabban vettem figyelembe a büntetőjog-dogmatikai szempontokat, céloom szerint így plasztikusabban megrajzolva, a korábbi felismerésekhez képest gazdagítva az alapjogi réteg és a büntetőjog-dogmatikai réteg érintkezésének mikéntjét, kérdéseit. A napi gyakorlatban a büntetőbíróság is a büntetőjog nézőpontjából közelít ehhez a kérdéshez, a büntetőügyekben az alkotmánykonform és teleologikus értelmezést a büntetőjog-alkalmazónak kell elsősorban és napi szinten elvégeznie. Ezért kiemelt céloom az, hogy *a büntetőjog-alkalmazónak próbáljak e kérdésben hasznosítható szempontokat adni.*

³ A kérdésfeltevésekhez lásd BENCZE 2007. (1. lj.) 5-10., D. TÓTH et al. 2008 (2. lj.) 77-78.; GÁRDOS-OROSZ Fruzsina: „A bíróságok sajátos kötelezettségei és ennek korlátai az alapjogérvényesítésben” *De iurisprudencia et iurepublico (Dieip)* 2011/2. 5.

⁴ Korábban az 42/2005. (XI. 14.) AB határozattal előállt problémához lásd BENCZE Mátyás: „Kié a (túl)hatalom? Alkotmánybírósági határozat az »állami pótmagánvádról« *Fundamentum* 2006/1. 94-102., ZAKARIÁS Kinga: „A jogegységi határozatok alkotmánybírósági vizsgálata” *Jogtudományi Közöny* 2010/10. 482-492.

⁵ A 28. cikkhez lásd JAKAB András: *Az új Alaptörvény keletkezése és gyakorlati következményei* (Budapest: Hvgorac 2011) 268.; a felvetődő módszertani kérdésekhez JAKAB András: „Bírói jogértelmezés az Alaptörvény tükrében” *Jogesetek Magyarázata (JeMa)* 2011/4. 86-94.

⁶ Kivétel a BENCZE-HOLLÁN-vita (2007-2008, 1. és 2. lj.), amelyben kifejezetten erősek a dogmatikai aspektusok is.

A kutatás során a *magyar szakirodalom* mellett erősen támaszkodtam a *német alkotmányjogi és büntetőjogi szakirodalomra* is, valamint a *német Szövetségi Alkotmánybíróság gyakorlatára*. A magyar alkotmányosságban és a büntetőjogban is a német minta mindig erősen meghatározó volt, továbbá – és a kutatás tárgyát tekintve talán ez a leglényegesebb – a német jogrendszerben már hat évtizede létezik a valódi alkotmányjogi panasz. Az ezzel kapcsolatban felhalmozott ismeretek figyelembe vétele – véleményem szerint – elengedhetetlen a nálunk újonnan bevezetett jogintézmény használatba vételéhez. A magyar joggyakorlat elemzéséhez 230 büntetőbírói határozatot dolgoztam fel. Ezek nagy része anonim határozat, kisebb része publikált BH. Anonim határozatokra kiterjedő átfogó vizsgálat korábban nem volt e témában a magyar szakirodalomban.

B) Eredmények

Mindezeknek megfelelően értekezésemet a következők szerint építettem fel. Az *első, alapozó fejezetben* az Alkotmányban és az Alaptörvényben található büntetőjogi garanciák rendszerét tekintettem át.

Ezt követően került sor a büntetőjog-alkalmazás alkotmányossági kérdéseinek felvezetésére, az Alaptörvény 28. cikkének figyelembe vételével. Így a *második fejezet* a teleologikus értelmezésről, a *harmadik* pedig az alkotmánykonform normaértelmezésről szól a büntetőjogban. A két értelmezési mód szoros kapcsolatban, szimbiózisban van egymással. Ideális esetben a kettő eredménye egybe is esik, hiszen az alkotmány alapjogi katalógusának nagy része egyben büntetőjogilag védett jogi tárgyat is képez. Ugyanakkor a *nullum crimen elv*⁷ egyes részkövetelményei – így különösen a felelősséget kiterjesztő értelmezés, a felelősséget megalapozó vagy súlyosító analógia tilalma – korlátot állítanak a teleologikus értelmezésnek.⁸ Az alkotmánykonform értelmezésnek pedig ugyanígy korlátot állít a Btk. szövege. Azaz nem lehet minden áron, a norma szövegén túllépve elérni azt, hogy annak konkrét esetre adott tartalma összhangban legyen az alkotmánnyal. *A büntetőjogi dogmatika szabályait a norma alkotmányosságát vizsgáló Alkotmánybíróságnak is tiszteletben kell tartania, és ha az alkotmányosan elfogadható értelmezési eredmény a dogmatikai rendszerrel nem egyeztethető össze, akkor értelmezési követelmény meghatározása helyett a norma megsemmisítése mellett kell dönten*i. Arra, hogy a büntetőjogi dogmatikának az alkotmányra hivatkozással történő felülírása, vagy egyes tényállások valódi jelentésének alkotmányossági

⁷ A büntetőjogi belső működését tekintve alapelv, alkotmányjogi nézőpontból viszont alapjog.

⁸ A bírói gyakorlatból ennek az érvényesítését szemléletesen mutatja a BH 2013. 147. szám alatt közzétett kúriai döntés. A korlátok részletes bemutatásához lásd Válogatott publikációk 15.

kontroll során történő félreértése milyen következményekhez vezethet, sajnálatos példaként szolgálnak a közösség elleni izgatás tényállását (annak különböző fordulatait) érintő AB határozatok, továbbá az ún. jelkép-határozatok.⁹

Ahogy már említettem, a két említett értelmezési mód metszéspontja a büntetőjogi jogi tárgy kategóriája. Ezért *a negyedik fejezetben* kiválasztottam egy jogi tárgyat, a becsületet, és annak dogmatikai és alkotmányjogi feldolgozásával igyekeztem bemutatni a dogmatikai és alapjogi réteg érintkezését és elhatárolását. E jogi tárgy kiválasztását döntően befolyásolta az, hogy a kutatásomban *kiemelt helyet foglalt el a vélemény szabadság kérdése*, mert a – magyar jogrendszerben is – itt a legintenzívebb az alapjogi és a büntetőjogi réteg érintkezése, a napi gyakorlat szintjén is. E vizsgálat eredményeként – magyar szakirodalomban eddig előzmény nélkül – a következőket mutattam ki:

1. A magyar büntetőjogban a becsület ún. komplex-faktuális koncepciója érvényesül. A becsület összetevői az emberi méltóság, valamint az egyén tényeitől független, kedvező társadalmi értékítéletként interpretált jó hírnévhez való jog.

2. A becsület ebben az értelmében büntetőjogi fogalom, alkotmányjogi fogalomként nem létezik. A komplex jogi tárgy két egymással csak részben korreláló alapjoggal fedhető le.

3. A jó hírnévhez való jogot *sui generis* alapjognak kell tekinteni, az ugyanis az emberi méltósággal csak részbeni átfedést mutat, abból maradéktalanul nem vezethető le. A jó hírnévhez való jognak kollektív jogtárgyi karaktere is van.

4. A becsületvédelmi tényállások az általános személyiségsértés kriminalizálására nem használhatók, a *nullum crimen sine lege* elve tipizált személyiségvédelmet követel meg a büntetőjogban.

E kérdéskörhöz szorosan kapcsolódik, és a feldolgozott esetjogból is kiemelés igényel az alkotmányos követelmények hivatkozási tipológiájának felállítása a rágalalmazási és becsületsértési büntetőítéletek elemzése alapján. Erre került sor az *ötödik fejezetben*. A vizsgált büntetőbírói határozatok alapján a következő kép rajzolódik ki.¹⁰ A közhatalmat gyakorlók és más közszereplők sérelmére elkövetett *rágalmazás* kapcsán a bírói gyakorlat nagyrészt sikeresen átvette a 36/1994 (VI. 24.) AB határozatban lefektetett mércéket.¹¹ A

⁹ Részletesen lásd Válogatott publikációk 13., 23. és 38.

¹⁰ E résztemában összesen 50 büntetőügyben keletkezett közel 130 bírói határozatot elemeztem.

¹¹ A vizsgálat alapján vitatható az az általánosító megállapítás, amely szerint „az 1994 óta formálódó joggyakorlat azt mutatja, hogy a 36/1994. (VI. 24.) AB határozat befolyása büntetőügyekben sem meghatározó, azaz a bíróságok rágalalmazási és becsületsértési ügyekben előszeretettel térnek el az ott meghatározott mércétől” (KOLTAY András: „Ungváry Krisztián pere Magyarországon és Strasbourgbán” *In medias res* 2014/1. 132.). A

Fővárosi Ítéltábla gyakorlatában az EJEB-precedensekre hivatkozás is megjelenik, ennek módszertana azonban még nem kiforrott. A rágalmozási ügyekkel ellentétben a *becsületsértési ügyek* hivatkozási, érvelési deficitet mutatnak. A becsületsértés körében az ún. gyalázkodás büntetésével a bírói gyakorlat nemcsak, hogy szembement az AB említett határozatával, hanem ezt sok esetben érvelési hibával, az AB határozatra való álcázó hivatkozással tette. Nem politikus közszereplő, de közhatalmat gyakorló sértettek esetében pedig az esetek elsősorban többségében nem ismerte fel, és így nem is említette a vádbeli cselekmény alapjogi relevanciáját. A bírói gyakorlatnak a jövőben jobban fel kell készülnie az alkotmányos értelmezési követelmények szakszerű alkalmazására, nem csak az alkotmányosság tartalmi követelményeinek érvényesítése érdekében, hanem azon praktikus okból is, hogy az alkotmányjogi panasz 2012. évi bevezetése folytán az ilyen deficitet mutató döntéseket az Alkotmánybíróság megsemmisítheti. Ahogy ezt nemrég a 13/2014. (IV. 18.) AB határozat meg is tette.

A *hatodik fejezetben* részletes kritikai elemzés alá vettem a rágalmozás, becsületsértés bűncselekményeihez kapcsolódó 13/2014. (IV. 18.) AB határozatot. Ennek során kimutattam, hogy a határozat komoly előrelépést jelent annyiban, amennyiben a büntetőbíróságok számára a korábbiakhoz képest részletesebben és kézzelfoghatóbban fekteti le azokat a szempontokat, amelyeket az alapjogi kollízió feloldásához mérlegelni kell. Ugyanakkor kritikaként említendő, hogy magát a konkrét mérlegelést az Alkotmánybíróság már nem végezte el. A szakbíráskodás–alkotmánybíráskodás kérdéskörében álláspontom szerint túlzottan óvatos álláspontot foglalt el az AB határozat. A releváns német judikatúra és szakirodalom feldolgozásával alakítottam ki azt az álláspontomat, hogy az Alkotmánybíróságnak ki kellett volna mondania, hogy a vádbeli cselekmény nem bűncselekmény. Az elemzés eredményeként arra is fény derült, hogy egy büntetőbírói ítélet Alkotmánybíróság általi megsemmisítésének a következményei, az ezt követő eljárásjogi konzekvenciák nem kellően átgondoltak, a Be.-beli szabályozás módosításra szorul.

A *hetedik fejezetben* folytattam a feldolgozott esetjog elemzését, hogy – most már nem csak a véleményszabadságot érintő, hanem egyéb döntéseket górcső alá véve – leszűrjem az alkotmány mint norma büntetőbírói alkalmazásának tapasztalatait, feltárjam a tipikus tüneteit és problematikus pontjait.

kutatás az AB határozat hatástalanságát csak a becsületsértési ügyekben támasztotta alá. A rágalmozási mércék átvételéhez lásd még D. TÓTH et al. 2008. (2. lj.).

Kimutattam, hogy a BENCZE Mátyás által díszítőelemként azonosított hivatkozási típus¹² mind a mai napig széles körben tapasztalható a bírói gyakorlatban. Különösen gyakori egyes *individuális jogi tárgyak alapjogi jellegének hangsúlyozása*, úgy, hogy ez a döntés érdeméhez semmivel sem járul hozzá. Sőt, nem egy esetben ez kifejezetten redundáns, különösen akkor, amikor a díszítőelem téves megállapításokkal, következtetésekkel terhelt. E körben találkozhattunk olyan döntéssel, amely az Alkotmánybíróság *absztrakt* normakontroll keretében tett és a vizsgált norma megtartását eredményező megállapításaival kívánt a *konkrét* ügyre vonatkozó büntetőjog-értelmezési, dogmatikai következtéseket tenni, és a konkrét cselekményt ez alapján minősíteni. Holott a hivatkozott AB határozatnak a norma alkotmányosságára vonatkozó megállapításaiból semmilyen konkrét értelmezési követelmény nem fakadt. Különösen akkor nem, amikor az adott AB határozat egyszerűen csak annyit mondott, hogy a felülvizsgált tényállási elem minden további fenntartás nélkül a bírói joggyakorlat értelmezési kompetenciájába tartozik. Amikor a bírói indokolás az absztrakt és konkrét szinteket keveri, az is előfordul, hogy nem létező állításokat tulajdonít a hivatkozott AB határozatnak. Sőt, díszítőelemként kifejezetten téves megállapítások is előfordulnak, mitöbb, ismétlődnek (pl. az a díszítőelemként használt, de egyértelműen téves, kijelentés, hogy a véleményszabadság akár erőszakos úton is gyakorolható lenne; lásd pl. BH 2013. 295. és Kúria Bfv.1480/2011/6.).

Egyes esetekben a díszítőelemek nem pusztán díszítési célt szolgálnak, hanem az egyébként adott dogmatikai érvelés mellett erősítő funkciót tölthetnek be. Az előbb vázolt normakontroll-eljárásokban hozott AB-határozatokra való hivatkozásnak lehet erősítő funkciója akkor, ha azt a *jogalkalmazó önálló értelmezési kompetenciájának alátámasztására használják*. Ilyenre is találtam példát. Több esetben erősítő funkciót lát el a *nullum crimen* alapelvre való hivatkozás, akár akkor, ha a Btk.-beli bűncselekmény-fogalom mellett említik, akár ha az időbeli hatályra vonatkozó Btk. 2. § mellett hívják fel, a *praevia* aspektus erősítésére. Ugyanakkor azt is látni kell – és ezért is sorolom díszítőelem kategóriába ezeket az egyébként releváns hivatkozásokat –, hogy hivatkozás a legtöbb ilyen esetben elegendő lenne az említett szakjogi normákra való, mert mind a Btk. bűncselekmény-fogalma, mind pedig az időbeli hatályra vonatkozó szabály megfelel az alkotmányossági követelményeknek. Nagyon sok esetben – merthogy szükségtelen – nem is hivatkoznak a *nullum crimen* elvre, hanem az *alkotmányos szakjogi normák maradéktalan érvényesítésével* a „csendes alkotmányosság” jelenségét tapasztalhatjuk.¹³

¹² 2007. (1. lj.) 15.

¹³ A „csendes alkotmányosság” kifejezéshez lásd BENCZE 2007 (1. lj.) 12.

Az erősítő díszítőelemekkel szemben a redundáns és téves díszítőelemek kifejezetten devalválják az alkotmányra való hivatkozás jelentőségét, valódi szerepét. Ez azonban csak a jelenség egyik olvasata. A másik nézőpont ugyanis az, hogy gyakorlatilag még szerencsés az az eset, amikor az alapjogi, alkotmányjogi tévedések csak a díszítőelem szerepköréig jutnak, és nem hatnak ki a döntés érdemére. Nem túl nagy számban, de az utóbbi esetre is találhatók példák a gyakorlatban.

A *téves alapjogi érvelésre alapított érdemükben is téves döntések* közös jellemzőjeként három tipikus hiba látszik kirajzolódni. Az egyik hiba, amikor az adott ügy, az adott bűncselekmény szempontjából *irreleváns alapjogra* történik hivatkozás, amiből nyilvánvalóan nem vonható helyes következtetés az ügy érdemére. Ennek súlyosabb formája az, amikor nem releváns alapjogra vagy nem releváns AB határozatra való hivatkozásra alapítja a bíróság a vádlott felmentését. Ilyenre is látható példa. Ehhez szorosan kapcsolható a másik hibatípus, aminek a forrása az, hogy a bíróság nem végez alapjogi vizsgálatot, azaz *a releváns alapjogot fel sem ismeri*. Ilyenre találtam példákat a véleményyszabadság alapjogának a becsületsértési eseti döntésekben tapasztalható elhallgatásánál, vagy absztrakt értelmezési instrumentumban (BKv 87.) a *nullum crimen* elv relevanciájának fel nem ismerésekor.

A harmadik hibatípus pedig kifejezetten módszertani jellegű: *az alapjogoknak a bűncselekmény-fogalmi elemek, szintek közé történő beépítése olykor nehézséget okoz a bíróságnak*. Amíg a 36/1994. (VI. 24.) AB határozat egyértelműen – és helyesen – kimondja, hogy az alapjog (itt a véleményyszabadság) gyakorlása jogellenességet kizáró ok, és amíg például ehhez kapcsolódva a tényállásszerűség és a jogellenesség vizsgálatát a BH 2013. 204. számú eseti döntés helyesen különíti el, addig más esetekben súlyos zavarok mutatkoznak ebben a kérdésben. Így például a gyülekezési jog kapcsán egészen addig a téves absztrakt megállapításig jut a Legfelsőbb Bíróság, hogy a Btk.-ban szabályozott okokon kívül semmilyen más ok nem zárhatja ki egy cselekmény jogellenességét (BH 2011. 32.). Arra is látunk példát, hogy az alapjog „képbe kerülése” megzavarja a bíróságot, és előbb vizsgálja a jogellenesség szintjét (azaz, hogy az alapjogra hivatkozással lehet-e jogszerű az adott magatartás kifejtése), és csak ezt követően vizsgálja a tényállásszerűséget. Ez kifejezetten durva dogmatikai hiba, hiszen egy nem tényállásszerű magatartás eleve nem is lehet jogellenes. E hibás megközelítés legsúlyosabb formája pedig a Budaházy-ügyben volt látható, ahol a bíróság olyannyira a tényállásszerűség előtt vizsgálta a vádbeli cselekmény alapjogi vetületeit, hogy gyakorlatilag *előzetes bujtatott alkotmányossági kontrollt végzett*, még azelőtt, hogy egyáltalán megvizsgálta volna, van-e Btk.-ban olyan tényállás, amely alá a vádbeli cselekmény szubszumálható. Még a tényleges büntetőjogi minősítése előtt azt

sugallta, hogy ha elítélésre kerül a sor, akkor az alkotmányos lesz. Ez nem csak dogmatikai hibát, hanem szerepzetet is jelent.¹⁴ Mindez különösen hangsúlyossá válik a legfelsőbb bírósági felülvizsgálati döntés fényében, amely szerint a bűncselekmény megállapítása a Btk.-nak sem felelt meg. Így a felelősség megállapítása – a hosszas megelőző alapjogi fejtegetés ellenére – semmi esetre sem lehet alkotmányos.

Mindezek alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a büntetőjogi minősítés alapjogi vetületének vizsgálatakor a következő lépéseket kell betartani:

1) Először nem az alapjogi relevanciát, hanem azt kell vizsgálni, hogy van-e egyáltalán olyan tényállás a Btk.-ban, amely alá az adott cselekmény szubsumálható.

2) Ha ilyen van, akkor utána kell megvizsgálni azt, hogy alapjogi mérlegeléssel szükséges-e a tényállás alkalmazási körét megszorítani, azaz a tényállás által lefedett magatartások közül van-e olyan, amely még az érintett alapjog védelmét élvezzi (alkotmánykonform normaértelmezés, restrikció).

3) Ha ez nem szükséges, akkor a bűncselekmény megvalósulását ki kell mondani.

4) Ha pedig szükséges lenne, de – az értelmezés említett korlátaira tekintettel – nem lehetséges, akkor pedig a norma alkotmányellenességének megállapítását kell az Alkotmánybíróságnál kezdeményezni.

A bemutatott hibák mellett természetesen találhatók igényes és helyes alkotmányjogi-alapjogi érvelések. Több példában látható volt, hogy a bíróság helyesen alkalmazta az alkotmány államszervezeti normáit. Szintén több esetben kimutatható, hogy a bíróság a nehezebb feladattal, az alapjogok érvelésbe való beépítésével is jól megbirkózott, akár a vélemény szabadság, akár a gyülekezési jog vonatkozásában. Mintaszerű érvelés található abban műemlék megrongálásával kapcsolatos határozatban, amelyben a bíróság a teleologikus értelmezést és a *nullum crimen elvet* vonatkoztatja egymásra, és így jut helyes döntésre (BH 2013. 147.).

Egyébként mind a helyes, mind a téves érvelést mutató ügyek egy jó részében tapasztalható, hogy az „alapjogi kártyát” sokszor a védelem „húzza elő”, és *a bíróság sok esetben a védő alapjogi érvelésre reagálva kezd maga is alkotmányjogi fejtegetésbe*. Úgy gondolom, hogy az alkotmányjogi panasz bevezetésével, és a jogintézmény jelentőségének a védői karban való tudatosulásával ez a jelenség csak erősödni fog. Így a bíróságot akár még a csendes alkotmányosság megszokott terepéről is kimozdíthatja az a kényszer, hogy a védő érvelésére érdemben reflektálnia kell. Remélhető, hogy az alkotmányjogi panasz

¹⁴ Fővárosi Bíróság B.1534/2008/29. és Fővárosi Ítélet tábla Bf.319/2009/39.

bevezetésének köszönhetően, az annak nyomán hozott alkotmánybírósági határozatokat alapul véve a büntetőbíróságok módszertani megközelítése javul. A normakontroll keretében hozott korábbi döntésekből nehéz a konkrét ügyekre következtetést levonni, a büntetőbírói feladathoz és gondolkodáshoz sokkal közelebb áll az ítéletet támadó alkotmányjogi panasz vizsgálati módszere.

További tudományos közlemények

Mint a bevezetőben is említettem, szakmai érdeklődésem középpontjában továbbra is a **büntetőjogi dogmatika** áll. A **nemi bűncselekményekkel** kapcsolatos korábbi, átfogó kutatásom¹⁵ szükségszerű folytatását hozta az új, 2012. évi Büntető Törvénykönyv, amelynek XIX. Fejezete újrakodifikálta a szexuális bűncselekményeket. Az új szabályozás előrelépéseit és emellett számtalan sajnálatos kodifikációs hibáját – a hazai szakirodalomban elsőként – folyóiratcikkekben elemeztem,¹⁶ és több konferencia-előadás keretében ismertettem.

A nemi bűncselekmények témájához közel állnak a gyermek sérelmére a családon belül elkövetett bűncselekmények. A PhD-kutatásom lezárása után új területként foglalkoztam e bűncselekményekkel, tanulmányt készítettem a **gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás** büntetőjogi relevanciáiról, a **tartás elmulasztásáról** és a **kiskorú veszélyeztetéséről**. A tartás elmulasztásának elméleti és gyakorlati problémáival foglalkozó cikket korábbi tanítványommal, TDK-hallgatómmal társszerzésben írtam.¹⁷

Egy konferencia-előadás és tanulmány erejéig joghallgatói korom fő érdeklődési területéhez, a tettesség-részesség tanához is visszakanyarodtam. Kimutattam, hogy az ún. **kiegészült önálló tettesség** dogmatikai (és a joggyakorlatban is létező) kategóriája a felelősséget alapító analógia tilalmába ütközik.¹⁸

A büntetőjogi fogalomképzés, a dogmatikai kategóriák „születése” iránti érdeklődésem indított arra, hogy a **védekezésre képtelenség** kategóriájának egyre szaporodó törvényi megjelenése mögé nézzek. Ennek eredményeként kimutattam, hogy e kategóriának létjogosultsága csak a kényszerítéssel megvalósuló bűncselekmények vonatkozásában van, a nyitott törvényi tényállások esetében ez a passzív alanyi kvalifikáció értelmezhetetlen.¹⁹

Tudományos érdeklődésemben mindig kiemelt helyet foglaltak el az **összehasonlító büntetőjogi vizsgálatok**. A szegedi, gießeni és osnabrücki tanszékek két éves közös kutatási projektjének középpontjában az ún. **„Vorverlagerung”-jelenség**, azaz a büntetőjogi felelősségnek a tényleges sérelem bekövetkezését megelőző időre történő, manapság egyre intenzívebb (és extenzívebb) kiterjesztése állt. A kutatást a DAAD és a MÖB támogatta, abban graduális és PhD-hallgatók, fiatal fokozatos kutatók és professzorok közösen vettek rész. A projekt eredményeit egy Németországban megjelent, 700 oldalas kötetben tettük

¹⁵ Válogatott publikációk 1.

¹⁶ Válogatott publikációk 20.

¹⁷ Válogatott publikációk 16; 17; 18.

¹⁸ Válogatott publikációk 36.

¹⁹ Válogatott publikációk 37.

közzé. Ennek keretében – a számos releváns résztéma közül – én írtam a *magyar stádiumtani alaptanulmányokat*, a kísérlet és az előkészület témakörében.²⁰ Erre alapozva a német alaptanulmányok szerzőivel közös összehasonlító vizsgálatot végeztünk.²¹ Ezzel kapcsolatos egyik legfontosabb eredményünknek annak kimutatását tartom, hogy a kísérletre és az előkészületre vonatkozó törvényi szabályozások *in abstracto* csak korlátok között hasonlíthatók össze, valódi, félre nem érthető és esetleges téves következtetésekre alapot nem adó eredmények e témában kizárólag *in concreto* vizsgálattal, azaz kiválasztott jogesetek összehasonlító elemzésével érhetők el. Egyik szerzőtársammal ilyen konkrét jogesetelemzést is végeztünk.²² A „Vorverlagerung”-témakört hazánkban eddig rendszerezett módon nem kutatták, a témakör rendszerezésének egy lehetséges vázát fektettük le kollégámmal.²³

Egy másik összehasonlító büntetőjogi projekt keretében foglalkoztam a *fegyveres elkövetés fogalmával*. A magyar szabályozás ellentmondásait feltárva, és a török és német megoldások tapasztalatait figyelembe véve kimutattam azokat a releváns kérdéseket, gondolati lépcsőket, amelyeket a jogalkotónak ideális esetben figyelembe kellene vennie akkor, amikor a fegyveres/felfegyverkezve történő elkövetésre vonatkozó fogalomképzésről, ezen elkövetési módok különös részbe való beépítéséről, annak büntetőjogi következményeiről dönt.²⁴

A külföldi együttműködésekhez kapcsolódó munkásságomban jelentős helyet foglalnak el *a magyar büntetőjogot, illetve annak egyes részkérdéseit idegen nyelven bemutató munkáim*. E körben legfontosabb eredménynek tartom a szerzőtársammal angolul írt, külföldön megjelent szakkönyvünket, amely angol nyelven elsőként nyújt átfogó bemutatást a magyar büntetőjog, büntetőeljárás jog és büntetés-végrehajtási jog rendszeréről.²⁵ Szintén átfogó tematika mentén, a Padovai Egyetem felkérésére, egy a posztkommunista országok büntetőjogi fejlődését vizsgáló projektben készült az a – német és angol nyelven is megjelent – tanulmányom, amelyben a magyar büntetőjog rendszerváltozás előtti és utáni fejlődését vizsgáltam.²⁶

Egyes *interdiszciplináris megközelítést igénylő* kérdéseket külföldi konferencia-felkérések nyomán kutattam. Így szerzőtársaimmal átfogó elemzést írtunk a terrorizmus

²⁰ Válogatott publikációk 24; 25.

²¹ Válogatott publikációk 26., 27.

²² Válogatott publikációk 28.

²³ Válogatott publikációk 29.

²⁴ Válogatott publikációk 35.

²⁵ Válogatott publikációk 3.

²⁶ Válogatott publikációk 32; 33.

magyarországi szabályozásáról és a jelenség magyarországi jellemzőiről.²⁷ Foglalkoztam továbbá a nők elleni erőszak magyarországi helyzetével, a jelenség kriminológiai jellemzőivel és a szabályozási környezettel,²⁸ valamint az ember genetikai állományának büntetőjogi védelmével.²⁹

A jog területén túltekintő, számomra nagyon érdekes és kedves interdiszciplináris munka volt – az SZTE BTK Német Nyelvészeti Tanszékének felkérésre – *a (büntető)jogi szövegek mint nyelvi értelemben vett szövegek* vizsgálata. Egy szegedi Humboldt-Kollegon tartott előadásunkat követően kollégámmal társszerzésben írt tanulmányunk egy Németországban kiadott filológiai tanulmánykötetben jelent meg.³⁰

A Tanszéken nagy közös vállalkozás volt az 1978. évi Büntető Törvénykönyv digitális *kommentárjának* elkészítése, majd ezt követően az új, 2012. évi Büntető Törvénykönyv papír alapú és digitális kommentárjának írása. Ebben a munkában több fejezet megírásával működtem közre: a büntetőjogi felelősség, az emberi szabadság, a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs, a gyermekek és a család, az emberi méltóság és egyes alapvető jogok, és a vagyon elleni bűncselekmények, valamint a Btk. Záró Rész kommentárjának szerzője vagyok.³¹

Oktatási közlemények

A Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszék mindig nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy naprakész és átfogó tananyagot biztosítson a hallgatóknak. A tananyag-készítési munkálatokba már a PhD-fokozat megszerzését megelőzően bekapcsolódhattam, az első feladat- és gyakorlókönyv sorozat anyagi jogi köteteinek társszerzőjeként. A fokozat megszerzését követően már *tankönyvírásban* működhettem közre, egyes különös részi fejezetek szerzőjeként (közrend elleni bűncselekmények, vagyon elleni bűncselekmények).³²

A 2012. évi Büntető Törvénykönyv hatályba lépésével új tankönyvek kiadása vált szükségessé, a Tanszék egyben új *tankönyvsorozatot* alapított Fundamenta Fontium Juris Criminalis címmel, az anyagi jog mellett a büntetőeljárás és büntetés-végrehajtási jogot is magában foglalva. Ebben a sorozatban a két különös részi kötet megírásában működtem

²⁷ Válogatott publikációk 14.

²⁸ Válogatott publikációk 51.

²⁹ Válogatott publikációk 53.

³⁰ Válogatott publikációk 34.

³¹ Válogatott publikációk 41-50.

³² Válogatott publikációk 4-7.

közre.³³ Az új tankönyvekhez új **gyakorlókönyveket** is készítettünk, általános részből egy kötet, különös részből pedig két kötet.³⁴ A tananyagírásban tanúsított megfeszített és eredményes tanszéki munkát a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara **Nívódíjjal** ismerte el.

Szerkesztői és lektori munka

A PhD-fokozat megszerzése óta több területen is volt, van lehetőségem szerkesztői munkát végezni. 2011-ben csatlakozhattam a **Jogesetek Magyarázata (JeMa)** szerkesztőbizottságához, 2014 óta a lap főszerkesztője vagyok. Szintén 2011 óta veszek rész a kari kiadású **Forvm. Acta Juridica et Politica** c. folyóirat szerkesztőbizottságának munkájában.

Felkérésre tanulmányokat **lektorálok** az Állam- és Jogtudomány, a Iustum-Aequum-Salutare és Pro Futuro folyóiratok számára.

A Büntetőjogi és Büntetőeljárásjogi Tanszéken 2010-ben, három kontinens büntetőjogászaink közreműködésével tartott **Humboldt-Kolleg** Németországban megjelent konferencia-kötetének szerkesztője vagyok, Nagy Ferenc és Karsai Krisztina mellett.³⁵

³³ Válogatott publikációk 8-9.

³⁴ Válogatott publikációk 10-12.

³⁵ Válogatott publikációk 54.

Válogatott publikációk (2009-2014)

I. Monográfia

1. A nemi bűncselekmények alapkérdései. Budapest: Rejtjel Kiadó, 2009. 263 p.
2. Alkotmány és anyagi büntetőjog. A büntetőjog-alkalmazás alkotmányosságának kérdései (KÉZIRAT, megjelenés alatt) 2014.

II. Külföldön megjelent szakkönyv

3. Karsai – Szomora: Criminal Law in Hungary. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2010. 232 p.

III. Egyetemi tankönyv és jegyzet

4. Vida – Szomora: A közbiztonság elleni bűncselekmények. In: Nagy Ferenc (szerk.): A magyar büntetőjog különös része. Budapest: HVG-ORAC, 2009. 384-423. p.
5. Szomora – Kereszty: A vagyon elleni bűncselekmények. In: Nagy Ferenc (szerk.): A magyar büntetőjog különös része. Budapest: HVG-ORAC, 2009. 596-664. p.
6. Vida – Szomora: A köznyugalom elleni bűncselekmények In: Nagy Ferenc (szerk.): A magyar büntetőjog különös része. Budapest: HVG-ORAC, 2009. 424-448. p.
7. Vida – Szomora: A közbizalom elleni bűncselekmények. In: Nagy Ferenc (szerk.): A magyar büntetőjog különös része. Budapest: HVG-ORAC, 2009. 449-471. p.
8. Karsai – Szomora – Vida: Anyagi büntetőjog. Különös Rész. Szeged: Iurisperitus, 2013. 1. kötet. 292 p.
9. Karsai – Szomora – Vida: Anyagi büntetőjog: Különös Rész. Szeged: Iurisperitus, 2013. 2. kötet 289 p.
10. Fantoly – Karsai – Szomora: Gyakorlókönyv a Btk. általános részéhez. Szeged: Iurisperitus, 2014. 163 p.
11. Fantoly – Gál – Karsai – Szomora: Gyakorlókönyv a Btk. különös részéhez. Szeged: Iurisperitus, 2014. 1. kötet. 183 p.
12. Fantoly – Gál – Karsai – Szomora: Gyakorlókönyv a Btk. különös részéhez. Szeged: Iurisperitus, 2014. 2. kötet. 174 p.

IV. Cikk külföldi folyóiratban

13. Schranken und Schrankenlosigkeit der Meinungsfreiheit in Ungarn: Grundrechtsbeeinflusste Widersprüche im ungarischen Strafrecht. *ZEITSCHRIFT FÜR INTERNATIONALE STRAFRECHTSDOGMATIK*:(1) 29-43. p. (2011)
14. Karsai – Neparáczki – Szomora: The approach to terrorist offences by means of criminal law in Hungary: A national report to the Third Session of International Forum on Crime and Criminal Law in the Global Era. *SISTEMA PENAL & VIOLENCIA* 4:(1) 75-107. p. (2012)

V. Cikk magyarországi folyóiratban

15. A jogi tárgy funkciói és a jogtárgyharmonikus értelmezés. *BŰNÜGYI SZEMLE* 2:(2) 11-17. p. (2009)
16. Gyermekehelyezés és kapcsolattartás – mikor avatkozik be a büntetőjog? *CSALÁDI JOG* 7:(2) 13-19. p. (2009)
17. Lőrinczy – Szomora: A tartás elmulasztása – kérdőjelek a Btk. 196. §-a és annak értelmezése kapcsán. *CSALÁDI JOG* 7:(4) 7-17. p. (2009)
18. A Legfelsőbb Bíróság ítélete a fajtalanásgról: A csokolózás szeméremsértő jellege. *JOGESETEK MAGYARÁZATA* 1:(4) pp. 52-57. (2010)
19. A Győri Ítéltábla harmadfokú döntése a kiskorú veszélyeztetéséről: A testi sértés halmazatának kizárása. *JOGESETEK MAGYARÁZATA* 2:(4) 17-24. p. (2011)
20. Megjegyzések az új Büntető Törvénykönyv nemi bűncselekményekről szóló XIX. Fejezetéhez. *MAGYAR JOG* 60:(11) 649-657. p. (2013)
21. Dogmatikai és alkotmányjogi megjegyzések a gyűlölet-bűncselekmények büntetőjogi szabályozásához *BELÜGYI SZEMLE* 61:(12) 36-51. p. (2013)
22. Die Strafbarkeit des Inzests in Ungarn *FORVM: ACTA JURIDICA ET POLITICA* 3:(1) 75-96. p. (2013)

VI. Tanulmány külföldön megjelent tanulmánykötetben

23. Meinungsfreiheit und Rechtssicherheit: Höchststrichterliche Unsicherheiten in dogmatischen Strukturen. In: Karsai – Nagy – Szomora (szerk.): *Freiheit - Sicherheit - (Straf)Recht: Beiträge eines Humboldt-Kollegs*. Osnabrück: V & R Universitätsverlag, 2011. 211-222. p.
24. Die ungarische Versuchsdogmatik – eine Frage der Vorverlagerung der Strafbarkeit in einem Tatstrafrecht? In: Sinn – Gropp – Nagy (szerk.): *Grenzen der Vorverlagerung in einem Tatstrafrecht: Eine rechtsvergleichende Analyse am Beispiel des deutschen und ungarischen Strafrechts*. Osnabrück: V & R Universitätsverlag, 2011. 155-176. p.
25. Die Bestrafung von Vorbereitungshandlungen aus ungarischer Sicht. In: Sinn – Gropp – Nagy (szerk.): *Grenzen der Vorverlagerung in einem Tatstrafrecht: Eine rechtsvergleichende Analyse am Beispiel des deutschen und ungarischen Strafrechts*. Osnabrück: V & R Universitätsverlag, 2011. 223-234. p.
26. Wörner – Szomora: Deutsche und ungarische Versuchsdogmatik als Frage der Vorverlagerung von Strafbarkeit – Rechtsvergleichende Beobachtungen. In: Sinn – Gropp – Nagy (szerk.): *Grenzen der Vorverlagerung in einem Tatstrafrecht: Eine rechtsvergleichende Analyse am Beispiel des deutschen und ungarischen Strafrechts*. Osnabrück: V & R Universitätsverlag, 2011. 177-196. p.
27. Knobloch – Szomora: Vorbereitungshandlungen aus deutscher und ungarischer Sicht – Rechtsvergleichende Überlegungen. In: Sinn – Gropp – Nagy (szerk.): *Grenzen der Vorverlagerung in einem Tatstrafrecht: Eine rechtsvergleichende Analyse am Beispiel des deutschen und ungarischen Strafrechts*. Osnabrück: V & R Universitätsverlag, 2011. 235-246. p.

28. Hoffmanns – Szomora: Der ungarische Doppelmord-Fall (nach EBH 2007.1583) – eine vergleichende Fallstudie auf der Grundlage des ungarischen und deutschen Strafrechts
In: Sinn – Gropp – Nagy (szerk.): Grenzen der Vorverlagerung in einem Tatstrafrecht: Eine rechtsvergleichende Analyse am Beispiel des deutschen und ungarischen Strafrechts. Osnabrück: V & R Universitätsverlag, 2011. 617-632. p.
29. Karsai – Szomora: Anknüpfungspunkte für eine Vorverlagerung im ungarischen Strafgesetzbuch – Eine Bestandsaufnahme. In: Sinn – Gropp – Nagy (szerk.): Grenzen der Vorverlagerung in einem Tatstrafrecht: Eine rechtsvergleichende Analyse am Beispiel des deutschen und ungarischen Strafrechts. Osnabrück: V & R Universitätsverlag, 2011. 309-322. p.
30. Karsai – Szomora: Erläuterungen zum Poster »Anknüpfungspunkte für eine Vorverlagerung (ungStGB)« In: Sinn – Gropp – Nagy (szerk.): Grenzen der Vorverlagerung in einem Tatstrafrecht: Eine rechtsvergleichende Analyse am Beispiel des deutschen und ungarischen Strafrechts. Osnabrück: V & R Universitätsverlag, 2011. 653-658. p.
31. The Approach of Criminal Procedural Law to Terrorist Offences in Hungary. In: Bingsong He (szerk.): The Basic Situation and Strategy of the International Fight Against Terrorism in Post-Bin Laden Era. Peking: Zhongguo min zhu fa zhi chu ban she, 2012. 442-449. p.
32. The Development of Hungarian Criminal Law before and its Transformation after the Transition in 1989/90. In: Alagna – Riondato (szerk.): Studi sulla riforma penale post-socialista: Studies on the Criminal Law Reform in the Post-Soviet Countries. Padova: Padova University Press, 2013. 105-128. p.
33. Die Entwicklung des ungarischen Strafrechts vor und seine Umwandlung nach der Wende 1989/90. In: Alagna – Riondato (szerk.): Studi sulla riforma penale post-socialista: Studies on the Criminal Law Reform in the Post-Soviet Countries. Padova: Padova University Press, 2013. 129-152. p.
34. Karsai – Szomora: "gesetzt, verordnet, vereinbart, gefordert, erörtert, erläutert und entschieden": Zugänge zu Rechtstexten (mit strafrechtlichen Schwerpunkten). In: Bassola et al. (szerk.): Zugänge zum Text Frankfurt/M. et al.: Peter Lang, 2014. 523-537. p.
35. Die Waffe als Tatmittel: Rechtsvergleichende Beobachtungen zum Waffenbegriff aus ungarischer Sicht. In: Gropp et al. (szerk.): Die Entwicklung von Rechtssystemen in ihrer gesellschaftlichen Verankerung: Forschungsband zum deutschen und türkischen Strafrecht und Strafprozessrecht – Alexander von Humboldt Stiftung Institutionspartnerschaft 2009-2013. Baden-Baden: Nomos, 2014. pp. 225-235.

VII. Tanulmány magyar tanulmánykötetben

36. A kiegészült önálló tettesség, avagy a társtettesség tiltott analógiája? In: Nagy Ferenc (szerk.): Tudományos előadóiülés a Bűnügyi Oktatók Országos Találkozóján: Szeged, 2009. június 5 . 45 p. Szeged: Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2009. 25-32. p.
37. Mit is jelent a védekezésre képtelenség?: Bolyongások a Btk.-ban és töprengések egy evidenciának tartott fogalom kapcsán. In: Gál (szerk.): Tanulmányok Tóth Mihály

- professzor 60. születésnapja tiszteletére. Pécs: Pécsi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, 2011. pp. 509-521. p.
38. Az alkotmánykonform normaértelmezés és a büntetőjog – problémafelvetés. In: Juhász – Nagy – Fantoly (szerk.): Sipienti sat: ünnepi kötet Dr. Cséka Ervin professzor 90. születésnapjára. Szeged: Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2012. pp. 459-469.
39. Büntetőjogi garanciák az Alkotmányban és az Alaptörvényben. In: Drinóczi – Jakab (szerk.): Alkotmányozás Magyarországon 2010–2011. Budapest; Pécs: Pázmány Press, 2013. 257-274. p.
40. Létrejöh-e bűncselekmény szabálysértések érték-egybefoglalásával: Egy alkotmányellenes büntető kollégiumi vélemény margójára In: Hack – Koósné (szerk.): Emberek őrzője: Tanulmányok Lőrincz József tiszteletére. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 2014. 1. kötet 137-146. p.

VIII. Kommentár

41. Hegedüs – Juhász – Karsai – Katona – Mezőlaki – Szomora – Törő: Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvényhez: Complex CD Jogtár kiegészítés (2012)
42. A büntetőjogi felelősség. In: Karsai Krisztina (szerk.): Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz (Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez). Budapest: Complex Kiadó, 2013. 39-71. p.
43. Az emberi szabadság elleni bűncselekmények. In: Karsai Krisztina (szerk.): Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz (Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez). Budapest: Complex Kiadó, 2013. 388-402. p.
44. A nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények. In: Karsai Krisztina (szerk.): Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz (Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez). Budapest: Complex Kiadó, 2013. 403-431. p.
45. A gyermekek érdekét sértő és a család elleni bűncselekmények. In: Karsai Krisztina (szerk.): Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz (Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez). Budapest: Complex Kiadó, 2013. 432-450. p.
46. Az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekmények. In: Karsai Krisztina (szerk.): Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz (Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez). Budapest: Complex Kiadó, 2013. In: Karsai Krisztina (szerk.) 451-481. p.
47. A vagyon elleni erőszakos bűncselekmények. In: Karsai Krisztina (szerk.): Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz (Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez). Budapest: Complex Kiadó, 2013. 754-765. p.
48. A vagyon elleni bűncselekmények. In: Karsai Krisztina (szerk.): Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz (Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C.

törvényhez). Budapest: Complex Kiadó, 2013. 766-806. p.

49. A szellemi tulajdonjog elleni bűncselekmények. In: Karsai Krisztina (szerk.): Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz (Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez). Budapest: Complex Kiadó, 2013. 807-816. p.
50. Záró Rész. In: Karsai Krisztina (szerk.): Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz (Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez). Budapest: Complex Kiadó, 2013. 955-994. p.

IX. Konferenciaközlemény

51. The legal and institutional approach to violence against women in Hungary / Macaristan'da Kadina Karsi Siddete Yasal Ve Gelenksel Yaklasim. In: Sözüer et al. (szerk.): 2nd International Crime and Punishment Film Festival. Violence and Discrimination against Women – Academic Papers. Konferencia helye, ideje: Istanbul , Törökország, 2012.09.24 -2012.09.29. 509-515. p.
52. Fantoly – Szomora: Overview of the Hungarian penalty system until the transitional challenges. In: Paper Collection. The fourth session of the International Forum on Crime and Criminal Law in the Global Era. Konferencia helye, ideje: Peking, Kína, 2012.12.01 -2012.12.03. 166-179. p.
53. Genetics. General overview of Hungarian Criminal Law and related issues on the punishability of incest. In: Genetics, Robotics, Law, Punishment. Konferencia helye, ideje: Padova, Olaszország, 2013.09.30 - 2013.10.01. 1 p.

X. Szerkesztés

54. Karsai – Nagy – Szomora (szerk.): Freiheit - Sicherheit - (Straf)Recht: Beiträge eines Humboldt-Kollegs. Osnabrück: V & R Universitätsverlag, 2011.

Tudományos előadások (2009-2014)

1. Büntetőjogelméleti – jogfilozófiai konferencia a büntetőjogi jogellenesség és a jogi tárgy dogmatikai értelméről; „*A jogi tárgy funkciói és a jogtárgyharmonikus értelmezés*” címmel [Szeged, 2008. november 6.]
2. Bűnügyi Oktatók Országos Találkozója; „*A kiegészült önálló tettesség, avagy a társtettesség tiltott analógiája?*” címmel [Szeged, 2009. június 5.]
3. Symposium Pannonischer Juristen; *Kindesunterbringung, Unterhalt und Recht auf persönlichen Kontakt – wann greift das ungarische Strafrecht ein?* címmel [Jennersdorf, 2009. június 25-27.]
4. Grenzen der Vorverlagerung der Strafbarkeit in einem Tatstrafrecht c. projekt keretében: *Die ungarische Versuchsdogmatik* [Zentrum für Europäische und Internationale Strafrechtsstudien; Osnabrück, 2009. dec. 3-8.]
5. Grenzen der Vorverlagerung der Strafbarkeit in einem Tatstrafrecht c. projekt keretében: *Die Bestrafung von Vorbereitungshandlungen aus ungarischer Sicht* [Zentrum für Europäische und Internationale Strafrechtsstudien; Osnabrück, 2009. dec. 3-8.]
6. (Karsai Krisztinával közösen) Grenzen der Vorverlagerung der Strafbarkeit in einem Tatstrafrecht c. projekt keretében: *Anknüpfungspunkte für eine Vorverlagerung im Allgemeinen und Besonderen Teil des ungarischen Strafgesetzbuches – eine Bestandaufnahme* [Zentrum für Europäische und Internationale Strafrechtsstudien; Osnabrück, 2009. dec. 3-8.]
7. *Die strafrechtlichen Grenzen der Meinungsfreiheit in Ungarn im Lichte des Verfassungsrechts* címmel [European Legal Studies Institut, Osnabrück, 2010. jún. 23.]
8. *Az alkotmánykonform normaértelmezés és a büntetőjogi dogmatika kapcsolatának kérdőjelei* címmel [Kovács István Emléknepok, Szeged, 2010. nov. 18-19.]
9. *Meinungsfreiheit und Rechtssicherheit – höchstrichterliche Unsicherheiten in dogmatischen Strukturen* címmel [Humboldt Kolleg Szeged 2010, Szeged, 2010. nov. 23-28.]
10. *Büntetőjogi garanciák az Alkotmányban* címmel [Országos Alkotmányjogi Konferencia a jelenleg zajló alkotmányozásról. PPKE JÁK és PTE ÁJK. Budapest, 2011. február 4.]
11. *A gyermekprostitúció anyagi büntetőjogi kérdései* [Budapesti Corvinus Egyetem, Büntetőjogi Tudományos Diákkör, 2011. nov. 28.]
12. *Mit hozhat a büntetőjogban az alkotmányjogi panasz bevezetése* [Bolyai János kutatási ösztöndíjasok konferenciája. Szegedi Akadémiai Bizottság Székháza, 2011. dec. 9.]

13. *Die strafrechtlichen Schranken der Meinungsfreiheit in Ungarn in internationalem Kontext* [University of Istanbul (Törökország), 2012. márc. 16.]
14. *Der Waffenbegriff im Strafrecht – Coreferat zu dem deutschen und türkischen Landesreferaten* [Internationales Kolloquium zum deutschen und türkischen Strafrecht und Strafprozessrecht; Universität Gießen – Universität Istanbul, 2012. júl. 25 – júl. 31.].
15. *A nemi szabadság és erkölcs elleni bűncselekmények az új Btk.-ban* [A Magyar Jogászegylet Csongrád Megyei Szervezetének rendezvénye, Szeged, 2012. szept. 7.].
16. *The legal and institutional approach to violence against women in Hungary.* [2nd International Crime and Punishment Film Festival – Academic Program. 2012. szept. 28-okt. 1. University of Istanbul (Törökország)].
17. *Die Entwicklung des ungarischen Strafrechts vor und seine Umwandlung nach der Wende 1989/90.* [La Riforma Penale Nei Paesi Dell’Ex „Blocco Sovietico” – 2012. okt. 23. University of Padova (Olaszország)].
18. *Tolerance in Criminal Law* [Roundtable Discussion – 2012. okt. 26. University of Peking Law School (Kína)].
19. *Alkotmányos követelmények a büntetőjogban* [Kétoldalú tudományos konferencia az újvidéki jogi kar és a szegedi jogi kar kutatóinak részvételével – 2012. dec. 14. University of Novi Sad (Szerbia)].
20. *Zugänge zum Text – Rechtstexte mit strafrechtlichen Schwerpunkten* [prezentáció és kerekasztal-beszélgetés; *Karsai Krisztinával közösen*; „Schnittstelle Text” – Humboldt Kolleg am Institut für Germanistik an der Universität Szeged – 2012. dec. 15. Szeged]
21. *A nemi bűncselekmények az új Büntető Törvénykönyvben* [Kecskeméti Járási Ügyészség – 2013. január 25. Kecskemét]
22. *A gyűlölet-bűncselekmények dogmatikai tipológiája* [Magyar Tudományos Akadémia Rendészettudományi Albizottsága – 2013. március 8. Budapest]
23. *A nemi bűncselekmények az új Büntető Törvénykönyvben* [ELTE Bibó Kollégium konferenciája az új Büntető Törvénykönyvről – 2013. április 12. Budapest]
24. *Genetics. A general overview of Hungarian Criminal Law and related issues on the punishability of incest.* [Genetics, Robotics, Law, Punishment – 2013. szeptember 30 – november 1. University of Padova and University of Treviso (Olaszország)].
25. *Az alkotmány és a büntetőjogi becsületvédelem* [„Értékteremtés és értékközvetítés” – ünnepélyes tudományos ülés a Bolyai ösztöndíj elindításának 15 éves évfordulójára; MTA Szegedi Akadémiai Bizottság; 2013. november 11. Szeged]
26. *Die Wiedereinführung der Strafbarkeit des Wuchers in das ungarische Strafrecht* [Konferencia az uzsoráról – nemzetközi szekció. ELTE ÁJK, 2014. 03.28-29.]

27. *Overview over the system of sanctions in Hungarian Criminal Law* [Szegedi Törvénytörvény; European Judicial Training Network Exchange, 2014. 05. 13.]
28. *Jogos védelem mint alapjog?* [MTA SZAB Bolyai Klub Konferenciája, 2014. 05. 16.]
29. *Verfassungsrechtliche Grenzen der geheimen Informationserhebung zu strafprozessualen Zwecken, unter besonderer Berücksichtigung des Einsatzes verdeckter Ermittler* [Außerprozessuale Erhebung prozessrelevanter Informationen und ihre Verwertung im Strafprozess – EAK+ Projekt, University of Krakow (Lengyelország), 2014. 05. 22-23.]
30. *Az alkotmányos követelmények alkalmazásának tapasztalatai rágalmazási és becsületsértési ügyekben* [Ünnepi tudományos ülés Fedor Attila 80. születésnapja tiszteletére. Szegedi Ítéltábla, 2014. 09. 12.]
31. *A becsület mint jogi tárgy – büntetőjog-dogmatikai és alkotmányjogi fejtegetések* [Személyiség a jogban, az MTA TK JTI és MTA BTK közös konferenciája, Budapest – 2014. 09. 25.]